

УКРАЇНА: СТАН НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У ЧАС ЗВИТЯГИ

1.

Світ невблаганно сповзає у провалля політичної, економічної, світоглядної, воєнної **невизначеності** з усвідомленням реально існуючої загрози ядерної ескалації з боку агресивної євразійської антисистеми на чолі з диктатором-«недопалком». Довоєнного мирного життя вже не буде. На планеті дедалі виразніше вимальовується політична «віль зла». Дискусії про сталий розвиток людства вже мало кого цікавлять, навіть науковців. Цивілізація стрімко наближається до новітнього пункту біфуркації, сподіваючись відкрити для себе нові горизонти привабливого майбутнього. Райдужні плани гомо сапієнса на світле прийдешнє перетворюються на ілюзії, тож він рятується втечею у сферу ірраціонального. З початком гарячої фази російсько-українського протистояння вчення соціал-дарвінізму, табуйоване після Другої світової війни, знаходить дедалі більше нових прихильників. **Стан невизначеності** стає панівним. Він породжує в суспільства ірраціональне мислення, яке супроводжується страхом, що блокує здоровий глузд. Пересічна людина перестає розуміти, що коїться довкруг. *«Війна в Україні – це вхід у некро для всього людства. Якщо світ дозволить знищити Україну, планета повільно горітиме в пеклі воєн, свавілля та несправедливості. Не всі американські і європейські еліти хочуть це зрозуміти. Хоча Путін продовжує ескалацію, щоби силоміць нав'язати Україні умови, які є нічим іншим, як капітуляцією перед Москвою»* (Віктор Каспрук, політолог, політичний аналітик).

Закони мислення, закони обробки інформації та ухвалення рішення в **стані невизначеності** спільні для всіх інтелектуальних систем – людини, тварини. **Стан невизначеності** є найважчим психологічним станом. Він спричинений поєднанням двох чинників: потребою ухвалити рішення і браком потрібної інформації для цього. За відсутності інформації процес мислення перетворюється на творення низки послідовних гіпотез, які підтверджуються або спростовуються реальністю. Відтинок часу між відмовою від однієї гіпотези до переходу до іншої характеризується різким зростанням **невизначеності**, котрий, як правило, супроводжується появою страху. Страх – це, насамперед, неможливість ухвалення рішення в ситуаціях різноманітної складності, а надто у доленосних ситуаціях: під час війни, в час економічної депресії, політичної кризи, міжособистісних стосунків. Пригадаймо класичний дослід «суперечки» травного і оборонного рефлексу у знаменитих дослідах фізіолога Івана Павлова. Кіркова уява зорового аналізу у собаки значно менша, ніж у людини. Саме тому собака починає помилятися, сприймаючи овал за коло: виділяє слину, як під час зображення кола, однак замість їжі отримує удар електричним струмом. У результаті настає типовий невроз: тварина втрачає сон, апетит, відчуває страх, у неї випадає шерсть і навіть може розвиватися патологія внутрішніх органів. Інакше кажучи, невроз виникає тоді, коли ухвалення рішення неможливе чи утруднене внаслідок невідповідності потужності інтелектуальної системи із складністю поставлених завдань.

Здоровий глузд, логіка у приголомшеній страхом людини «вимкається», вона легко піддається навіюванню і вірить в будь-який запропонований «рятувальний» засіб.

Звернімося до класики. Робінзон Крузо, герой славетного роману Данієля Дефо, ідучи берегом моря, несподівано помітив на піску відбиток босі людської ноги. Розгублений і перестрашений, славетний самітник втратив сон – він наполегливо аналізував факт появи загадкового сліду на безлюдному острові і ніяк не знаходив прийнятнього пояснення. Неспроможність збудувати більш-менш вірогідну гіпотезу вкрай налякала Робінзона, і він був змушений констатувати: «Страх небезпеки жахає нас у десять тисяч разів більше, ніж сама небезпека, коли вона стоїть перед очима. І тягар страху для нас набагато важчий, ніж зло, якого ми боїмося».

Нестабільність політико-економічної ситуації породжує у людей невпевненість у майбутньому, тривогу за долю дітей і близьких. Стреси, психічні розлади, серцево-судинні захворювання значною мірою викликані саме **невизначеністю майбутнього**.

Нині українці втомлені психологічно від неможливості побачити привабливу перспективу для себе, для своєї сім'ї, для держави. Цей страх міцно осідає в підсвідомості, створює психологічну ситуацію безглуздість планування майбутнього, що призводить до соціальної апатії з усіма можливими наслідками.

У **стані невизначеності** нескладно вдатися до підміни понять через брак логіки/здорового глузду та некритичність мислення. Майже класика: «За Зеленського проголосувало 73,2% українців». Поміркуймо, подумаймо. **Ори-**

ентовна кількість виборців, які мали право голосу на президентських виборах 2019 року, – **30,2 млн осіб**. Чисельність виборців, внесених до списків виборців на виборчих дільницях, на яких голосування було організовано та проведено – **30 105 004 особи**. У другому турі голосування взяло участь **61,42 %** тобто **18,42 млн** громадян. За результатами проведеного ЦВК підрахунку 100% протоколів, переможцем президентських перегонів став Володимир Зеленський із 73,22% голосів. **СІС!** Тобто **за нього проголосувало 13 541 528 виборців – МЕНШЕ ПОЛОВИНИ** громадян України, які мали право голосу.

Експеримент з голосуванням «по приколу» надто дорого обходиться українцям, які мало не щодня дедалі глибше вгрузають у політичну, економічну, світоглядну і воєнну невизначеність.

Ще два десятиліття тому доктор економічних наук, соціолог Юрій Саєнко поставив жорсткий діагноз: *«Найважливішою причиною всіх наших бід є перебування у стані «хронічної невизначеності». Україна від однієї невизначеності переходить в іншу. Не розв'язавши проблем минулого, потрапляємо в ситуації, які ще більше переобтяжують нас минулим. А часу для розв'язання проблем стратегічного майбутнього залишається все менше і менше. Живемо в стані архаїчного часу. Перехід у стан перспективного часу, коли сучасне спрямоване у майбутнє, відбувається від нас. Як горизонт віддаляється»*.

Війна у свідомості громадян посилила **стан невизначеності**, який особливо небезпечний для функціонування такої складної системи, як військо. На відміну од суспільства, армія не може тривалий час перебувати у стані невизначеності, оскільки з бігом часу така ситуація неминуче призведе до розгубленості та депресії особового складу, його деморалізації, виникнення паніки. Армійська система стає некерованою, військо зазнає деградації та руйнації, боротьба з ворогом припиняється.

Непослідовність у діях найвищого державного керівництва дезорієнтує українське суспільство, посилює **стан невизначеності**.

Ось як висловився про свою віру в перемогу Володимир Зеленський в інтерв'ю Time після поїздки до США у вересні 2023 року: **«Ніхто так не вірить у нашу перемогу, як я»** (Originally published: October 30, 2023).

Та вже через рік, 19 листопада, в інтерв'ю каналу Fox News (<https://www.foxnews.com/media/zelensky-fears-danger-ukraine-loses-unity-defeat-us-cuts-funds-1000-days-war-began>) український президент зауважив, що якщо США скоротять військову допомогу Києву, то Україна програє: **«Якщо скоротять, я думаю, що ми програємо. Звичайно, у будь-якому випадку ми залишимося, будемо воювати. У нас є власне виробництво, але його недостатньо, щоб перемогти. І я думаю, що цього недостатньо, щоб вижити. Але якщо таким буде американський вибір, ми вирішимо, що нам робити»**.

Сіс! **«Ми вирішимо, що нам робити»** (?!). Таке суцільне висловлювання може лише посилити стан невизначеності у суспільстві. Бо за три дні до цієї заяви Володимир Зеленський в інтерв'ю «Українському радіо» 16 листопада запевнив слухачів: **«А з нашого боку ми повинні зробити все, щоб у наступному році війна закінчилась. Дипломатичними шляхами. Це дуже важливо»**.

Та через два тижні ця думка зазнає уточнення. Так, 29 листопада в інтерв'ю британському телеканалу Sky News Володимир Зеленський заявив, що **угода про припинення «гарячої фази війни» можлива, якщо Україні запропонують членство в НАТО навіть без тимчасово окупованих територій**. Виникає законмірне питання: а

якщо не запропонують вступити до Альянсу? Сподіватися, що найближчим часом України покличуть до ЄС та НАТО – безсенсовно. Сумнівно, що члени Альянсу, яких Петро Порошенко під час виступу на сесії Парламентської асамблеї НАТО в Канаді закликав дати Україні запрошення, дослухаються до аргументів експрезидента.

Від початку широкомасштабної російської агресії Зеленський не заявляв, що поступиться окупованою територією, зокрема Кримом. Тепер вважає, що окуповані території можна повернути дипломатичним шляхом. Це ж яких зусиль треба буде докласти аби повернути статус-кво території Української держави. Москва про Україну ніколи не забуде, навіть якщо їй щось віддати. Нічого схожого на історію повернення територій Литви, Естонії та Латвії, окупованих сталінським СССР не трапиться.

2.

27 листопада на сайті видання Dagens Industri Андрій Єрмак написав, що **повернення ситуації до стану на 23 лютого 2022 року могло б призвести до початку переговорів між Україною та Росією щодо припинення вогню та завершення війни**. Щоправда незрозуміло, яким саме чином це може трапитися.

Через три дні, 1 грудня, в інтерв'ю японській агенції Kyodo News (<https://english.kyodonews.net/news/2024/12/2b04e9c88c84-urgent-n-korean-troops-in-russia-killed-zelelsky-tells-kyodo-news.html>) Володимир Зеленський сказав, що для повернення окупованих територій в ЗСУ бракує сил. **«Нашій армії не вистачає сил, щоб це зробити. Це правда. Нам справді потрібно знайти дипломатичні рішення»**, – сказав президент. Він наголосив, що **повертати окуповані території, Крим будемо дипломатичним шляхом**. І тільки тоді, коли знатимемо, що маємо достатню силу і що Росія не зможе почати нову агресію проти України.

В українців може виникнути запитання: що буде зі стратегічним активом України – містом Покровськом, втрата якого призведе до обвалу в металургії щонайменше на 60 відсотків? Невже здамо ворогові головне джерело коксівного вугілля, а потім повертатимемо його дипломатичним шляхом?

Невизначеність зашкалює...

Наприкінці виступу у Верховній Раді 16 жовтня 2024 року Володимир Зеленський запевнив присутніх, що **«всередині України ворогів немає»**. Та вже 20 жовтня у своєму відеозверненні він заявив протилежне: **«На жаль, у тилу тут, в Україні, стаються речі, з якими жодних ворогів не треба. Це реально внутрішній ворог»**.

Знову **НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ**. Через алогічність висловлювань.

Незрозуміла позиція Верховного головнокомандувача щодо ролі вищого командного складу ЗСУ. 23 листопада у День пам'яті жертв голодоморів в Україні на III Міжнародній конференції з продовольчої безпеки Grain From Володимир Зеленський констатував: **«Генерал, який не був в окопі, для мене – не генерал, попри досвід. При всій повазі, сьогодні найскладніша ситуація на передньому краї, в окопі. Генерали повинні бути в окопах. Ось така війна»**.

Хіба безпосереднє перебування в шанцях і траншеях робить вищих офіцерів фаховішими? Нерозуміння ролі генералітету може призвести до виникнення небезпечного для армійського середовища **стану невизначеності**.

Десять років тому доктор юридичних наук Володимир Василенко зазначав: *«Петро Порошенко, обраний Президентом України 25 травня 2014 року, не скористався всіма своїми повноваженнями й не забезпечив переведення*

збройного опору України російській агресії з режиму антитерористичної операції в режим відсічі збройній агресії Російської Федерації відповідно до пунктів 1, 17, 20 статті 106 Конституції України і статті 4 Закону України «Про оборону України» та Закону України № 1647-III «Про правовий режим воєнного стану» від 6 квітня 2000 року».

У цьому контексті постає закономірне питання: хто перешкоджає Володимирові Зеленському провести у 2022–2023 рр. мобілізацію, скориставшись правом гаранта Конституції? У статті 4 і статті 11 Закону України про мобілізацію зазначено, що саме президент визначає форму, способи й інші складові мобілізації. Згідно Статті 106 Конституції України, Президент «приймає відповідно до закону рішення про загальну або часткову мобілізацію та введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України». Саме Президент ухвалює рішення про мобілізацію. Не уряд і не Верховна Рада. Бо згідно ч. 2 ст. 102 Конституції України, саме Президент виступає гарантом територіальної цілісності України. На нього покладений обов'язок забезпечення недоторканності зовнішніх її кордонів, припинення будь-яких спроб розчленити територію України чи відокремити якусь її частину. А ще вимагається від нього розуміння складних соціально-психологічних процесів в умовах війни: розшарування суспільства на прибічників й супротивників військового розв'язання назрілих проблем і тих, хто виявляє байдужість до подій, соціальна психологічна єдність суспільства. Інакше кажучи, йдеться про боротьбу зі **станом невизначеності**.

Проект Закону «Про оголошення стану війни», внесений Володимиром Зеленським до Верховної Ради України, як невідкладний (№ 7114 від 24.02.2022 – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73873), дивним (?) чином кудись заповівся...

Доречно нагадати, у чому полягають основні мілітарні правила, критерії та закони. Отримавши від вищестоящого начальника бойове завдання, командир з'ясовує його, оцінює обстановку, одноосібно ухвалює рішення, видає бойовий наказ і організовує взаємодію. Ухвалення рішення – це складний розумовий процес, пов'язаний з вивченням, зіставленням та оцінкою великої кількості фактів, як правило в украї обмежений час. Під оцінкою обстановки розуміється сукупність умов, у яких належить діяти підрозділу при виконанні бойового завдання. Обстановка визначається складом, угрупованням і характером дій супротивника, своїх військ, сусідів, соціально-класовим складом, політичним настроєм населення, порою року і доби тощо. Інакше кажучи, підлеглий має все чітко розуміти й усвідомлювати. Він не повинен перебувати у **стані невизначеності**.

На початку минулого століття у воєнно-психологічній науці був сформульований своєрідний соціально-психологічний закон, котрий віддзеркалює взаємозв'язок між станом психології суспільства та його війська: основне джерело морально-психологічного стану воюючої армії перебуває не усередині неї, а в суспільстві, інтереси якого вона захищає. 1892 року М. Зенченко, досліджуючи «моральні сили» бійця, зробив три висновки: 1) особистість воїна похідна від суспільних умов; 2) військо є точною копією держави, мініатюра, дзеркало її з усіма достоїнствами і вадами; 3) для могутності військ потрібні симпатії усього населення; 4) жоден ентузіазм у війську неможливий, якщо не буде його у Вітчизні.

3.

Керівництву Української держави та її громадянам треба нарешті перейти від свідомості миру до свідомості війни. Історія вчить, що будь-які поступки та поблажки агресорові, демонстрація своєї слабкості й страху, замаскованого під миролобство, – це лише заохочення, провокування ворога до подальшої агресії. Зі **станом НЕВИЗНАЧЕНОСТІ** має бути покінчено, оскільки він може спровокувати агресію внутрішню. **Стан невизначеності** у суспільстві збуває настрої громадян, породжує у них сумніви щодо спроможності владної верхівки навести лад у країні.

Про смертельну небезпеку, яка 1941 року нависла над СРСР, советським громадянам нагадували численні пропагандистські гасла: «У праці – як у бою!», «Фронту треба – зробимо!», «Нещадно розгромимо і знищимо ворога!», «Будь пильний!» тощо. Комуністичні функціонери дуже добре розумілися на важливості та ефективності візуалізації пропагандистського механізму як ідеологічного чинника. По всій країні розклеювались плакати з різноманітними патріотичними сюжетами і гаслами. Мільйонні наклади різноманітних агітаційних матеріалів, створених талановитими художниками-плакатистами, справно виконували свою мобілізуючу функцію. Професійно створені узагальнені образи героїв-захисників і підступних ворогів у максимально дохідливій формі пояснювали, підтримували і мотивували народ у боротьбі з брутальною навалюю.

Тож викликає подив, чому діючий український уряд досі не скористався досвідом не лише советського, але й американського чи англійського агітпропу часів Другої світової війни. Невже в нас бракує художників-плакатистів, спроможних мобілізувати свій талант для захисту Вітчизни? Невже Українська держава неспроможна організувати тиражування агітаційних матеріалів, потрібних і для фронту, і для тилу?

«Все для фронту! Все для перемоги!» – з таким патріотичним закликком Йосиф Сталін звернувся до громадян Советського Союзу під час свого виступу по радіо 3 липня 1941 року. Кількома днями раніше ця думка була закладена в директиву Ради народних комісарів СРСР.

Тодішній Народний комісаріат у стилі терміни розробив програму перетворення країни в єдиний бойовий табір, підпорядкований єдиній меті – перемозі над нацистами. Чіткий і зрозумілий заклик підтримали всі верстви населення СРСР.

2022 року конгресвумен Вікторія Спартц (Victoria Spartz), поцікавилася в українців, де військова економіка. Питання закономірне – США мають історичний досвід у розв'язанні цієї проблеми. Вже через місяць після нападу Японії на Перл-Харбор американський президент створив Раду військового виробництва (War Production Board), якій

було доручено здійснити переведення американської економіки на воєнні рейки. Результати не забарилися – виробництво військових літаків зросло з 6 тисяч у 1940 році до 85 тисяч у 1943 році. І не тільки літаків...

Цьогоріч, 27 листопада, Вікторія Спартц республіканка-конгресвумен від штату Індіана, у розмові з ведучим телеканалу CNN визнала, що «два роки тому був момент, коли можна було змусити Росію сісти за стіл переговорів, але не лише за допомогою зброї, а й завдяки енергетичній політиці та справжнім санкціям».

На запитання журналіста, чи настав час для президента Зеленського сісти за стіл переговорів з Путіним і яким чином адміністрація Трампа може змусити Росію до перемовин, Спартц вкрай жорстко відповіла: «На жаль, президент Зеленський підвів свій народ. Він не підготував країну до війни. Він не дуже підтримує власну армію, не бореться з корупцією. Він чудово виступає на презентаціях у США, але він не провів мобілізації, не підготував вояків. І він майже нічого не зробив, щоб підтримати свій народ, який хоробро гине за свободу. І це його відповідальність. На жаль, президент Байден теж є причетним до того стану, в якому війна є зараз. Я дуже критично ставлюся до нього. Він не тиснув на Зеленського достатньо. Але, зрештою, Байдена судять американці, а Зеленського – українці. Зеленський зрадив і підвів український народ, не забезпечивши перемоги у цій війні, не ведучи її до перемоги. Дуже важко, коли у вас є лідери, які не прагнуть виграти війну».

Так вважає американка українського походження, конгресвумен. Це її право.

Тим часом у Міністерстві оборони України вибухає черговий скандал через неякісні 120-мм міни. Величезна партія бракованих боеприпасів, вкрай потрібних для фронту, вилучена у бойових підрозділів.

Хто винен? Диверсанти, саботажники, шкідники, невігласи, корупціонери, нехлюї, неуки, некомпетентні працівники? Спектр відповідей та пояснень широкій і двозначний. Приміром, один з членів підкомітету з державної безпеки, оборони та оборонних інновацій безапеляційно пояснив, що на якість боеприпасів вплинула погода. Втім за такою логікою погода може негативним чином вплинути і на справність дронів. І не тільки. Можна припустити, що оскільки під час слідства існує небезпека вийти самим на себе, то, ймовірно, громадськість й далі перебуватиме у стані **невизначеності**.

Хай там як, але йдеться про зниження боєздатності української армії. Чи будуть знайдені винуватці? У кожній проблемі є ім'я та прізвище. Однак за всі воєнні невдачі передусім відповідає Верховний головнокомандувач, з тим його підлегли. Один з них, міністр оборони Рустем Умеров, проти якого Вищий антикорупційний суд зобов'язав НАБУ порушити кримінальну справу (ухвала ВАКС від 25 серпня 2023 року по справі 991/7415/230), нагально вирушив до Південної Кореї, сподіваючись домовитись про постачання боеприпасів і зброї для України. Візит виявився невдалим. Міністра, очевидно, не поінформували, що законодавство Південної Кореї, забороняє експорт озброєння до воюючих країн. Тим часом за інформацією керівника українського Центру з протидії дезінформації Андрія Коваленка, КНДР передала Росії 100 артилерійських систем, серед яких самохідні гаубиці М1989 і ракетні установки М1991, а також мільйони артилерійських снарядів і десятки 7 500-фунтових балістичних ракет KN-23...

Згадалися журливі рядки Олександра Олеся, датовані 1919 роком:

*Державні місії,
Контроль, комісії,
Плати, дипломати,
Вся Україна тут....*

*Нічого не закуплено:
Козу півбока куплену,
Для сміху, на потіху,
Додому привезуть.*

*А там десь на позиції,
Без зброї, без муніції,
У полі босі й голі
Вмирають козаки.*

4.

Знаменитий китайський стратег Сунь-цзи наголошував, що війна – це шлях обману. Він писав, що план війни «зважують сімома розрахунками» – попереднім врахування обстановки, співвідношення сил і бойової підготовки. Інакше кажучи, відбувається «зважування» всіх обставин. Про **план перемоги** Сунь-цзи не згадував.

Натомість 16 жовтня президент Володимир Зеленський презентував у Верховній Раді **План перемоги** України у війні проти Росії. У ньому не йшлося про мобілізацію, про будівництво фортифікаційних споруд, модернізацію українського ВПК, створення мережі учбових центрів для підготовки особового складу ЗСУ, про боротьбу з корупцією. В стилі хуцпи були оголошені вимоги до колективного Заходу, які можна тлумачити як своєрідний шантаж: не дасте, мовляв, чого хочемо, то будете винні у нашій поразці.

Лише кілька найхарактерніших фрагментів виступу – класичний потік свідомості з трибуни ВР:

«План перемоги України – це план посилення нашої держави, посилення наших позицій. Щоб бути достатньо міцними у завершених війни. Щоб Україна була з усіма мускулами. Цей План можливо реалізувати. **Це залежить від партнерів. Підкреслюю: від партнерів»;**

«Ми провели успішний інавгураційний Саміт миру і ми змогли довести, що **цей переговорний формат – він може бути успішним для головного – для завершення війни»;** «План перемоги – це шлях посилення України. Це саме таке посилення України, яке потрібне, щоб не тільки захистити наші позиції, українські, а й щоб прокласти міст – міст до проведення другого Саміту миру, який поставить справедливу для України крапку у цій війні»;

«Якщо війна Росії проти України завершиться на Саміті миру та на основі міжнародного права, це переконає інших потенційних агресорів не розв'язувати інші війни. **І якщо ж Путін досягне своїх божевільних цілей** – геополітичних, військових, ідеологічних та економічних, то це створить нездоланне враження в інших потенційних агресорів, зокрема в регіоні Затоки, в Індо-Тихоокеанському регіоні та в Африці, що загарбницькі війни можуть бути вигідними і для них також»;

«**Росія повинна програти у війні проти України.** І це не «заморожування. І це не торгівля територіями чи суверенітетом України. Ми повинні реалізувати План перемоги, **щоб примусити Росію бути на Саміті миру та бути готовою закінчити війну»;**

«В Україні зосереджені природні ресурси, і зокрема критично важливі метали ціною в трильйони доларів США. Це, зокрема, уран, **ТИТАН (Кабмін ухвалив рішення щодо приватизації одного з найбільших виробників титанової сировини у світі Об'єднаної гірничо-хімічної компанії (ОГХК). У результаті 100% пакета акцій було продано**

за 4 млрд гривень азербайджанському підприємцю Гасанову, єдиному учасникові аукціону. Див. мою статтю «Що поставлено на карту державності» – <https://universum.lviv.ua/news/our-news/16.10.2024/rom-dew-dil.html>, літій, графіт та інші стратегічні й стратегічно цінні ресурси, які посилять у глобальній конкуренції або Росію та її союзників, або Україну та демократичний світ»; «Українці довели, що можуть бути тією силою, яку російське зло не здолає».

Пафосно висловився Зеленський про так звану Формулу миру: «Це гарантія перемовин без примусу України до несправедливості. Українці заслуговують на достойний мир. План перемоги прокладе шлях до цього. План перемоги – це гарантія, що божевільні в Кремлі втратять можливість продовжувати війну. І тому План перемоги є мостом до реалізації Формули, до реалізації Саміту, шляхом до чесної дипломатії»...

Широко розрекламований План перемоги не усунув у суспільстві стан невизначеності. Причину Олександр Олесь пояснив ще століття тому:

*Хто з нас в міністрах не бував,
Осли, телята, поросята
І жовтодзьобі гороб'ята.
Тепер же інший час настав*

*Тепер призначають на жах
І на загибель всього люду
Іскаріотського Іуду,
Що ввів дурних дітей в облуду
І обезславив по світах.*

Зрозумівши, що План перемоги розкритиковано, Володимир Зеленський запропонував **внутрішній План стійкості**. Про це в інтерв'ю «Главкому» сказав директор Центру Євразії Атлантичної Ради, посол США в Україні у 2003-2006 роках Джон Гербст.

Тож 19 листопада президент України представив у Верховній Раді План стійкості – упереваж пафосні слова, декларації, набір стандартних фраз про все хороше проти всього поганого. Жодної згадки про те, що війна почалася 2014 року, а це, безумовно, знецінює героїзм і самопожертву полеглих і живих у десятилітній російсько-українській війні. Мужність і стійкість, дивовижну здатність до самоорганізування українці продемонстрували в лютому-березні 2022 року. Без жодного «Плану стійкості».

Недарма про Збройні Сили України співається в «Марші нової армії»:

*Зродились ми великої години
З пожежою війни і полум'я вогни.
Плакав нас біль за долю України, |
Зростив у нас гнів і лють на ворогів!*

*Ми йдемо в бій переможним ходом,
Тверді, міцні, незламні, мов граніт,
Бо плач не дав нікому ще свободи,
Хто борець – той здобуває світ!*

5.

Андрій Єрмак на чолі української делегації бере участь в перемовинах з командою новообраного президента США. Він головний український дипломат? На яких підставах? Хай там як, але Вікторія Спартц, яка на особисте прохання Трампа балотувалася на другий термін до американського Конгресу, навряд чи пробачить оточенню Зеленського і особисто Єрмакові ті вигадки й брехні, спартолені на Банковій. І як знати, можливо, Вікторія Спартц запропонує голові Офісу президента України припинити плутатись і загортати у папірці: «Послухайте, країна має бути переведена у військовий режим, і це потрібно було зробити ще два роки тому».

Ця порада, зрештою, нікого не має дивувати. Так, у розповіді одного хорватського генерала у відставці, експертці-міжнароднику Наталії Іщенко головною була думка про організацію всезагального опору ворогові українськими громадянами: «Ви розумієте, що маєте мобілізувати 10% населення, тобто щонайменше 3 млн. людей?». В цьому запитанні присутня залізна логіка: у **Хорватії, яка перемогла, і де населення становить 4 мільйони, у війську було 500 тисяч**. Чи знає про це Верховний головнокомандувач?

8 липня 2022 року членкиня Палати представників США Вікторія Спартц звернулася до Джо Байдена з проханням надати пояснення щодо ймовірних зв'язків з Росією глави Офісу президента України Андрія Єрмака. Конгресвумен також згадує в листі, що він призначив своїм заступником з питань правоохоронної діяльності Олега Татарова, тоді як він «понад рік затримує призначення незалежного антикорупційного прокурора, через що Спеціалізована антикорупційна прокуратура і Національне антикорупційне бюро не функціонують».

Офіційний Київ різко зреагував на лист конгресвумен. Як нині розуміємо – реакція була передчасна, надаремна...

Щось ірраціональне коїться в Україні. Складається враження, що їй щось пороблено. Так, Почесну грамоту від Верховної Ради за особливі заслуги перед українським народом отримує людина, на яку США та Британія накладено санкції за корупцію і зловживання владою. Можна й далі перелічувати політичні, дипломатичні, економічні, мілітарні «зашквари», які дедалі глибше занурюють Українську державу та її громадян у стан **невизначеності**.

Своєрідним підтвердженням цього невеселого висновку можуть слугувати навіть масмедійні заголовки: «Енергетична «корупція» ставить українців перед смертельним холодом взимку», – пише The Times»; «Нездатність Києва побудувати бункери для підстанцій, які захищають їх від російських авіаударів зробили країну вразливою до зими»; «Довіру до України катастрофічно підірвано. Ми ризикуємо втратити все»; «Україна готова на «заморозку» війни, але є умови»; «Володимир Зеленський тепер не проти гарантій НАТО для контрольованої Української території»...

Зростає **невизначеність** і в світі: «Румунія у протестах! Люди виходять на вулиці проти проросійської влади»;

«В Іспанії масштабні антиурядові протести»; «Тбілісі охопили масові протести проти проросійської влади. «Майдан» в Грузії набирає обертів: народ повстав проти РФ. Грузини проти «руського міра»; «Сирія переходить під контроль повстанців. Вже захоплені військові бази РФ. Авіація РФ завдала ударів по Алеппо в Сирії. Кінець режиму Асада. В Дамаску заколот»; «Ердоган «кинув» Кремль, фатальне приниження для Путіна. Ердоган відкрито заявив про неефективність Організації Об'єднаних Націй. ООН має бути реформована»; «Зрада від Польщі: стіна на кордоні з Україною?»; «Новообраний президент США заявив, що завершення війни в Україні вимагатиме складного дипломатичного рішення, яке врахує інтереси усіх сторін конфлікту. Його бачення передбачає прями переговори між Києвом і Москвою за участю США як посередника, де ключовим елементом стане стратегія «миру через силу»...

6.

Перемога Дональда Трампа та Республіканської партії спричинить суттєві зміни у зовнішній політиці США, і найбільше від цього програє Україна. Так вважає політичний економіст, філософ, професор Стенфордського університету Френсіс Фукуяма. Щоправда передбачення цього весвітньо відомого футуролога справджувались не завжди.

Так чи інакше на українців чекає складний період. Коли завершиться стан **невизначеності** – невідомо. Попри це Українську державу треба перезасновувати. Не зволікаючи, не випускаючи з рук автомата, перебуваючи під жорстоким воєнним пресингом московії та її сателітів.

Сценаріїв можливого розвитку подій у найближчій перспективі кілька. Чи зуміє Трамп натиснути на Україну таким чином, аби вона погодилася на територіальні втрати, але отримає натомість переконливу гарантію безпеки? Якщо ж путін розірве стосунки з Китаєм на угоду США, то Трамп може провести перемовини з Україною на умовах путіна. Тобто існує імовірність, що американський президент змусить Україну укласти з Росією односторонню мирну угоду, яка зробить Київ вразливим. У такому разі виживання України залежатиме від того, чи її зможе захистити європейська спільнота, що наразі виглядає доволі проблематично. Колективний Захід має взяти до уваги 1000 днів російсько-української війни і нарешті зробити свій остаточний вибір. Бо вже було:

*Коли Україна в нерівній боротьбі
Вся сходила кров'ю і слізьми стікала
І дружньої помочі ждала собі,
Європа мовчала... (Олександр Олесь, 1931)*

А ці рядки вийшли з-під пера дипломата і поета Сергія Борщевського вже навесні 2022 року:

*Сьогодні Україна всі народи
Рятує від московської чуми.
Допоможіть спинити хижі орди,
Бо разом нас мільйони проти тьми.*

Деякі українські історики щиро переконані, що другої політичної Ялти в Європі не буде. Не факт. Слава і заслуги армії не впливають на рішення політиків.

30 листопада глава польського уряду Дональд Туск повідомив, що Польща будуватиме укріплення в рамках проєкту «Східний щит» не лише на кордоні з Росією і Білоруссю, а й на кордоні з Україною.

Чомусь згадався Дмитро Павличко:

*Та буде ще Європа, курва хижка,
Здивована, побачивши з вікна,
Як танки йдуть по вулицях Парижа,
Чужі, немов залізна сарана.*

Доктор хімічних наук Октавіан Ксенжек застерігає: «Сам факт існування України в її нинішньому дуже **невизначеному стані** може трактуватися і «за здоров'я» і «за упокій», але все-таки залишає надію на те, що якийсь залишковий «державницький інстинкт» у нас є».

Надія, як відомо, помирає останньою. Попереду **невизначеність і невідомість**. Можливі будь-які сценарії. Найімовірніше, не нашу користь. Не можна, приміром, відкидати й варіант, коли президент Дональд Трамп махне на Україну рукою. Але капітулювати не маємо права. Не маємо права здаватися ворогові. Це, зрештою, неповага до полеглих на полі брані у жорстоких боях за батьківщину.

Вивчаючи ситуацію, професіонал-аналітик, передусім військовий, розглядає насамперед найгірший варіант, далі – середній і лише потім найкращий варіант. Тож будьмо реалістами і виходьмо з найгіршого. А краще завжди долучиться й докладеться...

Війна українцям не потрібна. Втім сподіватися на встановлення справедливого миру наступного року, найімовірніше, передчасно.

Хоча...

«Ми зробимо все, щоби закінчити цю війну. І ми маємо всі можливості, щоби закінчити цю війну наступного року. Ми можемо це робити, але тільки разом з Європою, разом з США і, звичайно, разом з Україною», – сказав Володимир Зеленський в інтерв'ю Sky News.

Повіримо? Чомусь на гадку спала відвертість українського президента а інтерв'ю Washington Post 16 серпня 2022 року (<https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/08/16/zelensky-interview-transcript/>), коли він повідомив, що якби людям розповідали про можливу війну раніше, то це призвело б до масштабної паніки, і захищатися було б важче. Пряма мова Зеленського: «Ви не можете просто сказати мені: «Слухай, ти повинен почати готувати людей зараз і сказати їм, що їм потрібно відкласти гроші, їм потрібно запастися їжею». Якби ми це повідомили (щоб населення готувалося до можливої війни – О. Р.) – а цього хотіли деякі люди, яких я не буду називати, – тоді я б втрачав 7 мільярдів доларів на місяць, починаючи з жовтня минулого року, і в той момент, коли росіяни справді атакували, вони б нас захопили за три дні».

P. S.

Візит української делегації до США виявився, м'яко кажучи, неуспішним. Зеленський зробив помилку, відрядивши до Сполучених Штатів у складний період transition доволі строкату делегацію на чолі з людиною, якій американські політики не надто довіряють.

У спілкуванні з українськими високопосадовцями для республікаців є три проблеми: Андрій Єрмак, Олег Татаров, Оксана Маркарова. Ці люди для команди Трампа токсичні, оскільки створюють перешкоди для нормалізації міждержавних стосунків. На перші дві проблеми вже давно вказувала Вікторія Спартц. На третю – Майк Джонсон, який неодноразово вимагав звільнення української амбасадорки у Вашингтоні.

Навряд чи додала легітимності делегації міністерка економіки Юлія Свириденко, вона ж віце-прем'єр. У червні 2024 року правоохоронці зацікавилися можливою причетністю першої віцепрем'єр-міністерки та її рідного брата Віталія Свириденка до «відкактних схем» при спорудженні фортифікацій та відновленні інфраструктури в Чернігівській області.

Своєрідним підсумком американського турне української делегації можна вважати непохитну позицію Майка Джонсона, спікера Палати представників Конгресу США, який заявив, що не ставитиме на голосування пропозицію Джо Байдена виділити Україні додаткові 24 млрд доларів.

І саме в цей час вибухає новий корупційний скандал: польська «прокладка», яка вже зірвала два контракти з Міністерства Оборони України, претендує на 23 мільярди гривень на закупівлю боєприпасів в обхід «Агенції оборонних закупівель»...

Можливо, Єрмак з цього приводу вирішив порадитись з колишнім командувачем ЗСУ Валерієм Залужним і тому з Вашингтона полетів до Лондона? Чи порадитись про його, Залужного, участь/неучасть в президентських виборах?..

А далі вирушити до Варшави? Бо вимальовується небезпека погіршення українсько-польських відносин – опозиційна партія «Право і справедливість» внесла до Сейму законопроект, який має на меті полегшити кримінальне переслідування за заперечення злочинів проти поляків на Волині. Мовляв, «сьогоднішня Україна продовжує проводити історичну політику, яка заперечує факт і зокрема масштаби геноциду, скоєного ОУН-Б та Українською повстанською армією...»

Не треба бути великим аналітиком, щоб зрозуміти в яко-

му напрямку формуватиметься європейська політика американського президента. З ким він передусім консулюється? З... Орбаном. Як мовиться, без коментарів.

Чи розуміє уповні Доналд Трамп хворобливі прагнення путіна у потрактуванні одіозного угорця? Що йдеться не про Крим, не про Донбас, не про Запоріжжя і навіть не про Херсон. Бо насправді путін хоче загарбати всю Україну. Бо йому ще з луб'янських часів мариться відновлення советського союзу, російської імперії... А без України – це неможливо.

А тим часом New York Times пише: «Оскільки військові зусилля України демонструють ознаки виснаження, а її Сили оборони щодня здають позиції, в країні існують побоювання, що період, що передуватиме інавгурації Дональда Трампа 20 січня, може виявитися надзвичайно важким, оскільки Росія спробує захопити якнайбільше територій до початку якихось переговорів».

Видання Bloomberg звертає увагу на конкретні факти: «З 2022 року в Україні відкрито майже 96 тисяч кримінальних справ проти військовослужбовців, які залишили свої частини після вторгнення Росії, свідчать дані Офісу генпрокурора. Це шестикратне збільшення за останні два роки, і більшість справ було відкрито цього року».

Тема героїчного спротиву ЗСУ агресорові відійшла на другий, навіть на третій план. Не без старань української влади. В умовах війни корупція і крадівництво викликає інтерес і занепокоєння. Передусім у прихильників України. Наслідки вже проглядаються. Невеселі.

Все вказує на те, що наразі американці думають, як домовитися з путіним за рахунок України. Трамп не займатиметься наведенням порядку в цій корумпованій східноєвропейській державі.

Найближчі два місяці для України стануть критичними. Треба рятувати державу сьогодні, завтра вже буде пізно.

Олег К. РОМАНЧУК

